

TELEGRAFUL ROMÂN.

Apare Martia, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL.

Pentru Sibiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fl.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile

să se adreseze Administrației tipografice arhiepiscopale Sibiu, str. măcelarilor 45.

Correspondențele

să se adreseze Redacției „Telegraful Român”, strada măcelarilor nr. 45
Epistole netraucate se returnează. Articolele neacceptate nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE.

Pentru odată 14 fl., — de două ori 24 fl., — de trei ori 30 fl.
rândul cu litere garmond

Despre situațiune.

Un publicist din România, dl Ioan Rusu-Abrudeanu, aflându-se zilele trecute în Sibiu, a obținut două interviuri, dela I. P. S. Sa Arhiepiscopul și Metropolitul Ioan Meșianu, și dela domnul Parteniu Cosma, directorul „Albinei”, pe cari i-a consultat asupra situațiunii politice dela noi, căutând să afle din păreri lor „spiritul și pulsul ce domnește printre Români din Ungaria față cu proiectul de reformă electorală al contelui Andrassy”. Domnul Rusu s'a adresat apoi și domnului Alexandru Mocsonyi, cu rugarea, ca în același scop să-l primească la Birchis, dar domnul Mocsonyi, bolnav fiind, nu l-a putut primi, ci și-a dat în scris răspunsurile cerute. Aflându-ne în posesiunea tuturor acestor interesante răspunsuri, le comunicăm pe toate trei cetitorilor ziarului nostru, dupăcum urmează.

Părerile I. P. S. Sale, Arhiepiscop. și Metrop. Ioan Meșianu.

Intrebare. Înalt Preasfinția Voastră! Văd prin ziarele dela d-voastră și știu și în mod particular, că deputații români din Budapesta, de acord cu numeroși fruntași ai poporului, vă cer d-voastre și celorlalți prelați români să imitați marea pildă a metropolitului Șaguna și să vă puneți în fruntea națiunii în vederea unei mari adunări de constituire pentru găsirea celui mai bun mijloc de apărare în contra primejdiei cu care vă amenință noua reformă electorală ungurească. Ce crede Înaltpreasfinția Voastră de această idee, care preocupă azi atât de mult sufletele românești? Este oportună și mai ales poate fi utilă această mare manifestațiune națională?

Răspuns. Deși eu nu fac politică, totuși pentru orientarea d-tale și mai ales pentru că și generația tină să cunoască poziția noastră, a arhierilor români, cred necesar să-ți reamintesc timpurile, când arhierii erau conducătorii naturali ai Românilor din statul ungar. Astfel renumita adunare ținută în 1848 la Blaj a fost permisă de guvern numai sub conducerea arhierilor de atunci, Șaguna din Sibiu și Lemenyi din Blaj. Tot așa a permis guvernul la 1848 și Sârbilor o asemenea adunare, sub conducerea metropolitului lor Iosif Raiacici.

Înmulțindu-se mai târziu clasa inteligentă românească și având Români și câțiva deputați în dieta țării, i-s'a părut inteligenței române, că arhierii ar putea să fie la un moment dat influențați de guvern. Condusă de această idee, clasa inteligentă românească încă în zilele metropolitului Șaguna și Șuluțiu, pe cari națiunea îi alesese de președinți ai comitetului național, a dispensat pe arhierii dela conducerea politică a poporului român, și a ales un comitet național sub conducerea mirenilor, comitet care există și astăzi, și e pus sub președinția dlui George Pop de Băsești.

De atunci noi arhierii români nu ne-am mai ocupat cu politica. Dar

cu toate acestea, dacă comitetul național ar obține dela guvern permisiunea pentru ținerea unei adunări mari, și dacă inteligența și poporul ar dori-o, deși mă aflu în elate destul de înaintate, nu mi-aș retrage de a participa la o astfel de adunare.

Deoarece însă adunarea din Blaj de la 1848 avea de scop, să facă cunoscute factorilor competenți dorințele Românilor, și având în vedere, că factorii competenți de azi cunosc deja dorințele și gravamițele noastre față de proiectul reformei electorale, fie prin glasul deputaților români din dietă, fie prin numeroasele adunări populare ținute în zilele din urmă, mărturisesc, că nu văd, ce rost ar mai avea o mare adunare, și ce ar putea să urmeze, dacă nici dorințele ei nu ar fi luate în considerare?!

Părerile dlui Alesandru Mocsonyi.

Intrebare. Ași dori să aflu dela D-Voastră, vechiu parlamentar și adânc cunoscător al raporturilor politice, naționale și financiare din Ungaria, care este cea mai vexatorie și mai nenorocită dispoziție pentru Români din proiectul de reformă electorală al contelui Andrassy?

Răspuns. După părerea mea nu se poate da nici un răspuns hotărât, după caracterul vexatoric al dispozițiilor proiectului depinde dela aplicarea lor, iar aceasta poate fi la fiecare dispoziție, luată aici în vedere, loială s'au vexatorică. De aceea mi-se pare întrebarea cam oțioasă.

Intrebare. Dacă proiectul în sine este desastroos pentru Români, ce prevederi aveți în privința noii împărțiri a cercurilor electorale, care va însoți de sigur reforma ministrului de interne?

Răspuns. Deja în anul 1870 am arătat într'un discurs parlamentar, că puterea de stat a Ungariei stă în fața alternativei de a renunța, sau la politica exclusivistă de rasă, susținută ca politică de stat, sau la adevărata libertate, adevărata constituționalism și genuina democrație. Eu așa cred, că cele aproape patru decenii, decurse de atunci încoace, confirmă pe deplin adevărul acestei teze. Tot așa aduce și proiectul electoral al contelui Andrassy numai o probă nouă pentru aceasta. Este, prin urmare, de prevăzut — așa zicând — cu certitudine matematică, că și proiectul arondării de nou a cercurilor electorale va fi inspirat de același spirit și de aceleași tendințe, ca și amintitul proiect.

Terminul „dezastruos”, folosit de d-ta, îmi pare însă nejustificat, căci împrejurarea, că devine proiectul lege sau nu, îmi pare — după părerea mea — cam indiferentă. Ba, eu merg și mai departe și susțin, că chiar și dacă ar introduce contele Andrassy în proiectul seu un paragraf, care dispune: „În Ungaria nu revine celor cu buze române nici drept activ electoral și nici pasiv”, nici în acest caz nu s'ar schimba propriamente situațiunea noastră în privința politică, căci am fi doar tot acolo, unde suntem

și astăzi. Am fi tot aceea ce suntem și astăzi, adevărat o cantitate neglijabilă în și afară de parlament.

Intrebare. Ce cale credeți că ar trebui să apuce poporul românesc din Ungaria, pentru ca să poată lupta cu succes în contra proiectului nedrept și nimicitor al contelui Andrassy, și în special dacă sunteți de opinie să se convoace o mare adunare a națiunii române, în frunte cu prelații ei, pentru găsirea drumului mântuitor?

Răspuns. Înainte de toate trebuie să recunosc pe față, că nu sunt atât de cuminte de a găsi un mijloc spre a putea cu succes împiedeca devenirea lege a proiectului electoral. De altfel nici nu zace punctul de greutate al situațiunii noastre și al problemei în aceasta, ci în problemele cu totul de altă natură. Intreaga noastră politică națională se concentrează în acea singură idee, ca poporul român să se valideze în viața noastră de stat ca factor politic. (Ceeace eu nu identific însă de fel cu conceptul unui factor de drept public, care ar avea loc numai în cadrele federalismului). La aceasta — bine înțeles — s'ar recere, ca poporul român să fie deja astăzi un factor politic, ceeace însă, durere, — dacă nu voim să ne lăsăm seduși de simăgiri gratuite — nu a atins astăzi încă în măsura recerută. Ceea ce este iarăși de sine înțeles, căci un popor, căruia i-a hărăzit soartea, secolii de-a rândul, rolul de paria politic, nu se poate avânta prin un singur elan la factor politic. Oricât de vrednice de admirat sunt progresele, pe cari le-a făcut acest popor în timp atât de scurt, dela trezirea sa la conștiința națională încoace, totuș se mai reclamă lucrare mare, perseverantă și îndelungată, spre a-și elupta greutatea unui factor politic. Problema adevărată a politicii noastre naționale, bine înțelese, o văd deci eu în concentrarea tuturor forțelor noastre, spre a ridica poporul nostru pe terenul economic și cultural, a desvolta și întări conștiința lui politică națională și a evita, după putință, risipa nefolositoare de puteri pe teren politic. Adevărat, că aceasta este o problemă mare și anevoioasă, care nu aduce deja de astăzi pe mâne fructe coapte. Trebuie deci să lucrăm cu răbdare și perseveranță spre a desvolta pe calea aceasta poporul nostru într'un factor politic. Dacă a ajuns însă odată poporul nostru la acest punct, nu mai există paragraf de lege, care i-ar putea contesta greutatea politică.

Ceeace privește însă marea adunare națională, amintită de d-ta, cu prelații în frunte, în felul adunării dela 1848, cu importanța sa epocală, ar fi aceea, între împrejurările de față, după părerea mea, un lucru greșit, căci acelaș lucru, între împrejurări schimbate, nu mai este acelaș lucru. O asemenea adunare nu ar fi nimic altceva, decât o demonstrațiune goală, care nu ar impune nimănui, ci ar fi numai documentarea propriei supărări nepuțințioase.

Eu cred însă, că chemarea bărbatilor serioși și hotărâți nu este de a lamenta ca femeile, ci de a suporta cu tărie suferințele și cu răbdare toate „pestașile vremurilor vitrege politice, și după zicătura cunoscută „Românul tace și face”, să îplinească înalta lor misiune politică, prin lucrare liniștită, conștientă și neîntreruptă.

Intrebare. În marea luptă ce vă așteaptă, visați vre-un ajutor din partea Românilor din regat și dacă da, cum credeți că v'am putea fi de folos?

Răspuns. Eu așa cred, că România nu ar putea exopera nimic, între împrejurările de astăzi, cu vorbe frumoase și bune, iar a da vorbelor eventual ap'omb prin fapte, ar fi, după părerea mea, o gravă greșală politică.

Peste tot ar putea fi vorba — după părerea mea — despre o intervențiune numai, când ar urma în Orient o constelațiune critică, de acel fel, ca deja singur cuvântul României, în urma greutății proprii, să cadă în cumpănă. Iar a judeca, când are să se considere o asemenea situație ca dată, avem să lăsăm — firește — prea probatei înțelepciuni de bărbat de stat a Regelui României, stăpânirii căruia binecuvântate are doar să mulțamească România totul ce a devenit.

Părerile domnului P. Cosma.

Intrebare. — Domnule Cosma, așa dori să aflu de la d-v., vechiu parlamentar și adânc cunoscător al raporturilor politice, naționale și economice din Ungaria, care este, după d-v., cea mai vexatorie și mai nenorocită dispozițiune pentru Români din proiectul de reformă electorală al contelui Andrassy?

Răspuns. — Trebuie să-ți mărturisesc, că eu de 24 ani trecuți am abandonat politica militantă, fiind ocupat peste măsură cu afacerile institutelor, la a căror conducere m'am angajat, și fiind chiar pe timpul când s'a prezintat în parlament proiectul contelui Andrassy în călătorie de afaceri în București. Așa, că până acum încă n'am avut timp să studiez proiectul mai în amănunt. Tot ceea ce știu, se mărginește la ceea ce am citit prin jurnale, ca ori care cetitor.

După impresia câștigată din cetirea ziarelor eu cred, că proiectul lui Andrassy nu este introducerea votului universal, ca o reformă radicală a împrejurărilor feudale de astăzi, la care se zice că se angajase guvernul actual față de regele Ungariei, ci este numai o mască, sub care în realitate se cludează intențiunea originală a monarhului, și sub pretext, că prin introducerea votului universal nefolositor s'ar periclita hegemonia elementului maghiar în stat, este o tragere pe sfoară a kossuthiștilor, cari aveau dela început în programul lor și introducerea votului universal, numai ca să rămână puterea și mai departe tot în mâna feudalilor.

Caricatura de „vot plural” în sine n'ar altera în mod esențial proporția între voturile românești

și între cele neromânești, în comune cu populațiune românească, pentru că acolo și cei cu mai multe voturi vor fi în mare parte Români.

Dar pericolul este în *votul pe față*, deoarece făcându-se votarea în comune, eventual în cercurile notariale, candidații naționali nu vor fi în stare să controleze prin bărbați de ai lor corteșii organelor guvernului și nu vor putea scuti pe alegători de persecuțiunile la cari vor fi expuși după alegere, din partea primarilor, notarilor, pretorilor (subprefecții dela dv.) etc., pentru voturile date pe față contra poruncilor puterii.

Constituie un pericol și condițiunea ce se pune alegătorului *de a ști scrie și citi*, nu numai pentru că o asemenea condițiune este nedreaptă față cu un element, care secolii de rând, prin constituția țării, legea celor trei națiuni și patru religii recepte, creată în Transilvania la 1437, ca națiune și ca religie era înălțat de la exercitarea drepturilor politice, și ca majoritate covârșitoare era numai tolerat în patria sa și nu-i era permis să învețe carte, — ci și pentru că constatarea științei de carte vor avea să o facă tot organele statului, organele partidului politic de la putere, cari să știe cum sunt de obiective, nu numai în Ungaria, dar în toată lumea.

Este primejdioasă și tendințioasă și dispoziția, că nici chiar acei analfabeți, cari în trecut s'au bucurat de dreptul de alegere, să nu se mai poată folosi de acest drept exercitat pân'aci, decât mijlocit, adică din zecă unul.

Intrebare. Dacă proiectul în sine este dezastruos pentru Români, ce prevederi aveți în privința noii împărțiri a cercurilor electorale, care va însoți de sigur reforma ministrului de interne?

Răspuns. Sunt sigur, că o nouă împărțire sau arondare a cercurilor electorale, necunoscută încă, se va proiecta și verosimil și primi de parlament, anume cu scopul, ca Români și Slovaci, compacti etnicește pe tot teritoriul locuit de ei, să fie paralizați prin desmembrarea cercurilor electorale, unde ei sunt în majoritate, și împărțirea lor în cercuri cu elemente maghiare, printre cari în acest scop trebuie să socotim și pe Evrei, pe Sași și pe Șvabi. Unde o astfel de împărțire va fi absolut imposibilă, vor lăsa împreună câte 50—80,000 Români și Slovaci într'un cerc, cum sunt și astăzi câteva, iar cele maghiare vor fi de câte 10—20 mii de suflete, înmulțind astfel numărul deputaților peste tot și re-

ducând chiar și după introducerea pseudo-votului universal proporția actuală între deputații naționalități și între cei unguri.

Intrebare. Ce cale credeți că ar trebui să apuce poporul românesc din Ungaria, pentru că să poată lupta cu succes în contra proiectului nedrept și distrugător al contelui Andrassy, și în special dacă sunteți de opinie să se convoace o mare adunare a națiunii române, în frunte cu prelații ei, pentru găsirea soluției mântuitoare?

Răspuns. Eu cred, că *acei cari își fac iluzii dela „o mare întrunire a națiunii române în frunte cu prelații ei” plutesc prin nori și nu pe pământ, în Ungaria.*

Națiune română nu există, după lege, în Ungaria. Prin urmare, concesiune pentru convocarea și ținearea unei mari adunări a națiunii române nimeni nu va putea s'o obțină dela guvernul din Budapesta.

Pe de altă parte nici vorbă nu poate fi, ca prelații români să se pună în fruntea unei asemenea mișcări.

Curtea din Viena, al cărei principiu de stăpânire este *divide et impera*, s'a îngrijit din vreme, ca să paralizeze pe vecie puterea elementului românesc din Ungaria și Transilvania, prin momeli, pe cari în urmă nu le-a îndeplinit, *l'a divizat în două părți, în uniți și în neuniți, adică în catolici de rital grecesc, cum se numesc acum, și în ortodoxi.*

Prelații uniți pe teren social sunt amici cu cei ortodoxi, dar încolo, nici chiar în cele rituale nu se consultă cu ei, deși rital este același; cu cei romano-catolici sau latini însă se constătuiesc mereu, în conferințe sau sinoade arhieresti, și în afaceri cari privesc însăși autonomia lor, aceea ce n'ar fi permis, chiar după actul unirei.

Poți fi sigur, că la o astfel de acțiune *politică* numai în acel caz ar merge împreună prelații uniți cu cei ortodoxi, când întrunirea unei asemenea adunări ar fi în interesul guvernului și cu aprobarea regelui Ungariei. În cazul de față, lucrul este tocmai invers.

Intrebare. Domnule Cosma! Ași dori să mai știu, dacă în marea luptă ce vă așteaptă, comptați pe vre-un ajutor din partea Românilor din regat și dacă da, cum credeți că v'am putea fi de folos?

Răspuns. Ajutor România ne poate da numai pe cale diplomatică, sub forma unei intervenții amicale a aliatului la aliat, fără vorbă multă în publicitate. Manifestațiunile de stradă, nu numai că nu ne folosesc, dar din contră, ne agravează situațiunea. Gogorița cu care ruinații

feudali unguri din Transilvania, avizati la budgetul statului, se mai pot susține, este daco-romanismul elementului românesc, cu care ei în Transilvania nu pot concura în nici o privință. Ziaristica maghiară le stă la dispoziție, și orice mișcare de această natură în România este numai apă pe moara șovinistilor unguri, cari, în fiecare Română de aici văd încă *dela naștere un trădător de patrie.*

La Viena. Toți ministrii ungari, cu excepția lui Kossuth, care e bolnav, au fost Duminecă la Viena, pentru a felicita pe Maiestatea Sa din prilejul jubileului de 60 ani de domnie. Maiestatea Sa i-a primit la orele 11 în audiență.

Din Timișoara ni-se scriu următoarele: „In comitatul nostru al Timișului, domnește și acum același spirit rău și păgubitor, ca mai înainte. Ba acum parecă e și mai la modă și în floare intoleranța de rasă și ura între naționalități. Pe vremea când vicecomite era Joanovich Sándor, erau la ordinea zilei ofensele și provocările la adresa Românilor, mai ales în sala comitatului și în presa patriotică din Timișoara. Joanovich s'a dus, dar lucrurile nu s'au schimbat în privința aceasta. Presa maghiară din Timișoara continuă și acum cu războiul în contra Românilor și în contra tuturor instituțiilor lor. În frunte merge hiperșovenul ziar „Temesi Hirlap” condus de ultramaghiarul Dr. Muth Gaspar, fiul unei modeste și onorabile părechi de — Șvabi. A mers atât de departe ziarul acesta în atacurile sale în contra Românilor, încât un bun Român, care tace și face, a intervenit la comite-suprem al comitatului și la biroul central de presă din Budapesta, și rezultatul bun se observă deja: cei dela ziarul numit nu numai că nu mai injură, ci în numărul din 25 Noemvrie n. c. se fac ei apostolii păcii naționaliste și se fac luntre și punte într'un călduros articol, în care se face propagandă din partea lor pentru *înfrățirea maghiară română.* Ceea ce dovedește, că fiecare boală își are leacul seu, numai trebuie să-l ști aștia și aplica!”

Scrisoare din Budapesta.

— 29 Noemvrie n.

Cei ce au ascultat, ori au cetit, în original, cu mine împreună, vorbirea deputatului naționalist român Dr. Vasile Lucaciu, rostită în ședința din 25 Noemvrie n. a dietei ungare, sigur că nu au scăpat din vedere două momente însemnate, pe cari află de lipsă a le releva și pe calea aceasta, comunicându-le publicului cetitor român.

Primul moment de mare însemnătate a fost precizarea bazei de drept public, pe care se află partidul naționalităților din dieta maghiară. Iși vor aduce aminte cetitorii ziarului acestuia, că chestia aceasta a fost mult discutată în coloanele ziarului „Telegraful Român”, mai ales din partea domnului Dr. Emil Babeș, care a accentuat neîntrerupt, că partidul naționalităților ar trebui să-și iee o bază legală, de es. *legea de naționalități*, care e destul

de acomodată pentru asigurarea intereselor naționale ale Românilor. Prin aceasta ar fi apoi delăturată bănușeala, că partidul naționalităților stă pe base nelegale și urmărește scopuri contrare statului. Dar n'a fost înțeles. Iar atunci când s'a provocat dl Babeș la unul dintre ilustrii deputați naționaliști români, care încă s'a declarat gata să intre în tratări de înțelegere cu guvernul, dacă se acceptează și din partea acestuia ca bază legea de naționalități, partidul a dat o desmintire prin organul său de publicitate și a desavoat pe respectivul deputat român.

Nu știu ce va face acum partidul naționalităților. Se va purta tot așa și față cu deputatul Dr. Vasile Lucaciu, care în vorbirea sa parlamentară din 25 Noemvrie n. rostită în dietă, la discuția asupra budgetului, a declarat categoric, că dânsul și partidul său să află pe baza legii de naționalități?

Voiu cita verbal aceea ce a spus deputatul Lucaciu:

„Toți cetățenii Ungariei, chiar și după principiile fundamentale ale constituției, formează o națiune în privința politică. (Voci: Asta e!) Da, onorată casă, câtă vreme legea e lege, ea trebuie respectată. (Németh: Voi nu o respectați.) Ba da. Tocmai aceea vreau să spun, că noi stăm pe bazele legii acesteia (legea de naționalități), dar protestăm în contra explicării pe care i-o dau acestei legi unii șovinisti. Intrucât legea nu e clară, intrucât vedem, că tocmai în urma explicărilor acestora e de două înțelesuri în anumitele expresiuni, se o revizuiim, conform postulatelor legii și ale drepturilor omenești.”

Domnul deputat Lucaciu a vorbit în plural, a zis: noi stăm pe bazele legii acesteia, adică ale legii de naționalități. Atunci de ce folos a fost supărarea din anumite părți, atunci când în coloanele ziarului acestuia s'a cerut și s'a accentuat același lucru: necesitatea de a se pune deputații nostri naționaliști pe baze legale, pe bazele legii de naționalități?! Sa fie aceasta o revenire la sentimente și păreri mai bune? Imbuocrător e lucrul, la tot cazul, și ar fi bine, dacă s'ar aduce în curat chestia aceasta din partea partidului, respective a clubului însuși, făcându-se o nouă declarație, dacă este acesta punctul de vedere al partidului naționalităților, ori e numai părere individuală a deputatului Lucaciu? Pentru că în cazul prim încoată dela sine pedeoa accentuată într'o vorbire mai de demult a ministrului de interne Andrassy, care spunea, că până ce partidul naționalităților, respective deputații naționaliști, nu se pun pe punctul de vedere al legilor esistente, nu poate intra în tractări cu ei și nu poate căuta nici un modus vivendi, pentru sanarea gravaminelor.

Dacă se va limpezi bine chestia, cred că s'a făcut un însemnat pas spre înțelegere.

Al doilea moment însemnat în vorbirea deputatului Dr. Vasile Lucaciu a fost tonul în care a vorbit despre cunoscuta acțiune de împăcare. A spus următoarele:

„... E de observat, că inițiatorii politicii moderate naționaliste române s'au ivit tocmai între Români, bărbați foarte eminenti, cari stăt în coloanele ziarelor maghiare, cât și în ale celor române, s'au ocupat în multe articole cu multă pricepere cu chestia aceasta, și au legat și o anumită speranță de aceea, că are se urmeze în fine politica de înțelegere reciprocă...”

FOIȘOARĂ.

Moșiile vechi ale bisericii române.

(Urmare).

Zidurile modeste ale mănăstirii noi nici nu apucaseră bine a se usoa, instruirea internă încă nu se sfârșise, și un anumit Sigismund Nagy se și grăbi „more patrio” a o jefui și strica, bag seamă se temea, că în această lucrare îl va întrece altul.

Mănăstirea veche încă trebuie că a fost ridicată de cutare-va domn moldovean. Se știe cumcă Valea-Rodnei, întocmai ca și ținuturile Făgărașului și Omlășului, erau tot mereu date de regii ungurești principilor români cu scop de a-i avea la îndemână spre scopuri politice.

Iată cum la anul 1467, regele nostru Matia, în diploma îndreptată către voivodul Ardealului, sancționează hotărârea legistatorilor transilvani de a pune la dispoziția regească ținutul Rodnei spre a atâța și corumpe, după trebuință, cu el, pe domni moldovenești: „Între alte lucrări, cari cu înțelepciune și folos s'au înocit și regulat în adunarea cea mai de curând a prelaților, baronilor și nobililor,

despre averile regești și veniturile fiscalului nostru, s'a regulat încă, ca pe viitor, nici noi nici regii ce ne vor urma să nu putem înstrăina ținuturile Făgărașului și Omlășului și Rodnei, ci să fie deapănarea gata în mâinile regilor, că la cas de trebuință să se poată da ori căruil voevod, muntean sau moldovean, de locaș, spre îngrozirea și câștigarea părților aceloră, și fiind că aceasta este din voința noastră, regulat prin prelații și baronii noștri, spre folosul nostru și al regatului, vă poruncim ca altmintrelea să nu faceți, etc.”

Referitor la intențiunea regilor maghiari cu domeniile acestea, întrebă nemuritoriul Șincai: „Dar prin acestea meșteșuguri ce oare au căpătat Ungurii...? Dacă nu știi, îți voi spune eu... Ungurii au dat Ardealul de jaf moldovenilor și muntenilor până ce au căzut și acestia sub jugul Turcilor. Fericiți au fost Ungurii, până a nu se osebi de Români.”

După Ilarion, zis și Larioana și Layr Jowan a urmat:

2. **Varlaam**, (1527—1529) cel cu bedernița dela Petru Rareș. Apoi a urmat:

3. **Anastasiu**, (1529—1546) cel răboinic și neloial față de binefăcătorul seu

¹⁾ Bolintineanu o. c. 142—143 după istor. lui Catini XV., pg. 240. Combină cu Hurmuzaki doc. II, 2, nr. 159 la Sbiera l. c. 580.

Petru Rareș. Cu toate aventurile sale, totuși îi succede a se ținea în scaun până la moarte, 1546.

Se pare, că Anastasiu (Atanasie și Anatasie) înainte de a s'ajunge arhieru la Vad, pe la 1528 a fost egumen la mănăstirea Neamțului ori a Putnei.¹⁾

Di Boroș, canonic în Lugoj, cu ocaziunea expoziției milenare din Budapesta, în 1896, a văzut o icoană antică a lui sf. Nicolae, pe care era o inscripțiune slavă, amintind de episcopul Anastasiu.

Înainte de a ne despărți de Atanasie, ținem de necesar a releva, cumcă, la dl Iorga întimpinăm o altă ordine de succesiune între vlădicii: Ilarion, Varlaam și Anastasiu. Domnia sa zice, că Ilarion „poate” e episcop în 1523, dar „de sigur” în 1532.

Nu incupe nici o îndoială, despre arhieria lui Anastasiu în anul mântuirii 1532. Insuși dl Iorga cu o pagină mai înainte zice apriat, că „pe vremea lui Petru Rareș... în Vad era vlădică Anastasiu”. Știm bine apoi, că Petru Rareș a domnit dela 1529—1546. Acum dacă pe vremea lui Petru Rareș nu a păstorit Ilarion, ci Anastasiu, cum se poate, că acel Ilarion să păstorească la 1532, când domnia P. Rareș?!

¹⁾ Constantin Erbeceanu, istoria metropoliei Moldovei București 1888 pg. LVI., Hurmuzaki XI, p. LIII, la Iorga ist. lit. relig. p. 44. 45.

Greșala dlui Iorga nu se mărginește numai la confundarea lui Ilarion cu Anastasiu, ci se schimbă și ordinea între Ilarion și Varlaam, antepunând pe cest din urmă.

4. **Tarasie** (1546—1550). La 19 Iulie 1546, Petru Rareș alege și recomandă Bistriștenilor pe Tarasie, să-l primească de episcop, ca și cum au mai primit pe antecesorii lui.

5. **George** (1550—1568) Ilieș vodă, fiul lui Petre Rareș, îl instiue de episcop în 5 Ianuarie. George s'a dovedit demn de patronajul lui Ilieș. Până ce Ilieș a trecut la legea muhamedană, George a mărturisit pe cea calvină.

Pe timpul dela 1568, moartea lui George, și până la 1574, ivirea lui Eutimie I., cine să fi vlădicit la Vad, sau în părțile de nord ale Transilvaniei, nu știm. Am da cu socoteală, cumcă s'au îngrijit: Sava 1568 și Turdași Palu 1569—1574, adică ei au administrat, sau mai bine zis inspectat Vadul, ca inspectori generali români. (Va urma).

Vorbe înțelepte.

Poftele ne aduc la o viață rea, la o viață fericită putem s'ajunge numai prin bunătațe, prin dorința și năzuința de a deveni buni și tot mai buni.

Cred că nu greșesc, când afirm, că cuvintele acestuia din vorbirea deputatului *Lucaciu* să refer la acțiunea și la articolele dlui *Dr. E. Babeș*, publicate mai ales în colțanele zărilor acestuia, și la timpul său apostrofate cu multă nedreptate din anumite părți. Dar lucru curios, cei ce osândeau pe dl *Babeș*, și mai ales ziarul acesta, pentru că i-a acordat ospitalitatea cerută, nu au acum nimic de difi-cultat, când dl *Lucaciu* vorbește cu laudă despre acțiunea dlui *Babeș*! Să nici nu aibă nime nimic de difi-cultat, ci din con-tră, pildă bună să fie pentru toți, pentru întreaga opinie publică românească, procedura deputatului *Lucaciu*, care cum vedem, e convins, că pot să existe divergen-țe de păreri între noi, dar pentru aceea, năsuințele celor de altă părere sunt tot așa de oneste și isvorâte tot așa din sen-timente curate naționale, ca ale dlui *Lucaciu*, care și prin această declarație a sa a fă-cout un eminent serviciu cauzei în serviciul căreia stăm toți. Cei ce nu au ajuns încă la această maturitate politică, ar face bine deci, dacă ar lua exemplul dela dânsul.

V.

Din România.

Deschiderea corpurilor legiuitoare.

Cu ceremonialul obicinuit s'a făcut Sâmbătă deschiderea solemnă a sesiunii corpurilor legiuitoare române, în sala de ședințe a senatului, în București. Maie-statea Sa Regele *Carol* a cetit cu ocazia-nea aceasta următorii mesaj de tron:

„Domnilor Senatori, Domnilor Depu-tați. Simțesc o vie bucurie, că pot veni eu însu-mi în mijlocul Domniilor voastre, spre a vă aduce călduroasele mele salutări

În împrejurările grele prin care trec toate statele, relațiunile internaționale ale României sunt normale. Am veghat toți cu cea mai mare băgare de seamă, ca in-teresele regatului să nu fie atinse. De astă dată, ca și în trecut, ținta politiceii noastre este îndreptată spre menținerea păcii generale. Această atitudine a fost cu deosebire apreciată de Europa întreagă.

Domnilor Senatori! Domnilor Depu-tați! Eri s'au împlinit treizeci de ani de când, în capul armatei, am pus piciorul pe pământul Dobrogei, recâștigată prin sângele vitejilor noștri ostași, căzuți în războiul independenței. De atunci această parte a României a luat un avânt puter-nic. Prin conștiința națională reînviată, prin lucrările mărețe și roditoare, cu cari regatul necontenit a înzestrat-o, ea este astăzi deapănarea unită cu patria mamă, prin simțăminte de dragoste și de recuno-ștință. A sosit dar momentul, să întindem asupra județelor Constanța și Tulcea re-gimul nostru constituțional.

Pășim înainte cu încredere în apli-carea legilor agrare. Guvernul meu va pune dar toată îngrijirea, ca realizarea acestei mari reforme economice și sociale să fie pe deplin asigurată și va propune în acest scop măsurile pe cari experiența le va fi arătat necesare.

Spre a desăvârși reorganizarea admi-nistrativă și spre a da o viață nouă orga-nelor administrațiunii locale, se impune schimbarea legii consiliilor județene. În-trunirea într'un colegiu unic al alegători-lor acestor consilii va constitui un mij-loc practic de educațiune cetățenească.

Pentru asigurarea sănătății publice, atât de strâns legată de dezvoltarea no-astră națională, se va supune desbaterilor domniilor-voastre modificarea legii seni-tare, ca urmare a măsurilor votate în se-siunea trecută.

Situațiunea finanțelor statului se men-ține prosperă și solidă, de și două recolte succesive slabe au încercat țara.

Ministrul finanțelor va propune di-ferite legi privitoare la îmbunătățirea ra-murilor de administrațiune dependente de acest departament, precum și unele măsurii financiare de ordin economic.

Ministrul justiției va înainta delibe-rărilor domniilor-voastre o lege pentru nu-mirile și înaintările în funcțiuni judecătorești, care, împreună cu întinderea inam-ovibilității la toți magistrații, va ridica și va întări încă mai mult încrederea în ju-știție și prestigiul ei.

Ministrul agriculturii și domeniilor a pregătit un proiect de lege privitor la modificarea codului silvic, pentru o mai bună îngrijire a pădurilor, regulamen-tându-se totodată vânzarea pădurilor stă-pânite în indiviziune de moșneni. Veți fi chemați asemenea a discuta proiectul de lege, prevăzut în manifestul din 12 Martie 1907, pentru arendarea la asociațiunile țărănești a moșiilor statului și a așezămin-telor de binefacere și de cultură.

Ministrul industriei și al comerțului, pe lângă noua organizare a acestui de-partament, va prezenta legi privitoare la:

încurajarea industriei naționale, la modi-ficarea legii pentru consolidarea dreptu-lui de a exploata petrolul pe proprietățile particulare, și o lege care să prevadă un regim mai prielnic pentru exploatarea sta-țiunilor balneare ale statului.

Armata nu încetează a fi încurajată de dragostea și de îngrijirea noastră a tu-turora. În urma concentrărilor de toamnă și mai cu seamă a încercării de mobili-zare făcută cu o întreagă divizie, s'a pu-tut constata, că ostirea noastră se des-voaltă neîncetat, spre marea noastră mul-țămire. Se simte însă trebuința, ca unele din legile militare să fie puse în acord cu legea de organizare, și ca toate nevoile armatei să fie satisfăcute, pentru a spori și întări puterea noastră militară.

Domnilor Senatori! Domnilor Depu-tați! Sunt convins, că în această sesiune lucrările domniilor-voastre vor fi atât de roditoare, ca ale trecutei sesiuni, și că veți desfășura aceeași râvnă de a păși ina-înțe pe calea progresului și de a păstra și ridica neîncetat situațiunea, ce am că-pătat-o între state, prin o muncă încordată și neobosită.

Dumnezeu să binecuvinteze lucrările domniilor-voastre.

Sesiunea ordinară a corpurilor legiu-i-toare este deschisă. *Carol.*

(Urmează semnăturile miniștrilor).

NOUȚĂȚI.

Din cauza sfintei sărbători de Vineri „Intrarea în biserică” numărul proximal foii noastre apare *Luni* la orele obicinuite.

Ziua de 2 Decembrie. Astăzi, Mercuri, fiind ziua suirei pe tron a Maiestății Sale, Impăratului și Rege-lui nostru *Francisc Iosif I.* s'a oficiat în catedrala din Sibiu sfânta liturgie, de cătră *Preacuvioșia Sa, Dr. Ilarion Pușcariu*, arhimandrit, vi-car arhiepiscopesc, asistat de *Prea-cuvioșii protosinceli Dr. Eusebiu R. Roșca* și *Dr. Miron E. Cristea*, de protopresbiterul *Dr. Ioan Stroia* și de diaconii *Demetriu Câmpeanu* și *Dr. Vasile Stan.* Răspunsurile le-a dat corul seminariai, condus de domnul profesor *Tim. Popoviciu.* La sfârșit-ul liturgiei I. P. S. Sa Arhiepiscopul și Metropolitul *Ioan Meșianu* a cetit rugăciunea pentru îndelunga viețuire a Maiestății Sale, iar corul seminariai a intonat imnul „*Doamne ține și proteje.*”

Din baron — conte. Soriu zierele din capitală, că Maiestatea Sa Impăratul și Regele *Francisc Iosif I* va ridica astăzi, 2 Decembrie nou, în ziua jubileului de 60 de ani de domnie, la rangul de *conte* pe baronul *Aehrenthal*, ministrul comun de externe al monarhiei noastre.

Mobilizarea. Știrile alarmante de spre mobilizarea trupelor austro-ungare se reduc, după un comunicat oficial, la fa-ptul, că cincisprezece bataioane de infanterie au fost trimise de fapt în Bosnia și Her-tegovina, pentru întărirea granițelor, însă nu ridicate la stare de războiu, ci com-pletate, conform regulamentului, la numă-rul pe care trebuie să l aibă batalionul în vreme de pace.

Condamnat. Dl *Sever Bocu*, redactor al ziarului „*Tribuna*” din Arad, a fost aflat vinovat din partea judecătoreii cu jurați din Oradea mare în procese de presă în tentate „*Tribuna*” și a fost condamnat la două luni temniță de stat și 400 coroan-amandă în ban.

Un apel. Deputații din partidul po-poral, douăzeci și patru la număr, adre-sează în numărul de Duminecă al ziarului „*Alkotmány*” un apel cătră toți catolicii din Ungaria, în care li-se spune acestora, că legea despre căsătoria civilă nu obligă pe nime să subscrie procesul verbal, compus din partea matriculantului despre legarea ei, deci e de datorința fiecărui catolic, să nu-l subscrie, nici ca parte interesată, nici ca martor. Apelul se termină astfel: „Catolicii, nu subscrieți nici odată procesele verbale ale matriculanților des-pre căsătorii!”

Șase procese. După cum aflăm, re-vista „*Tara Noastră*” are șase procese noi de presă, pentru agitație. Așa se vede, că se intenționează „repararea” verdicteului de achitare, adus în ultimul proces de presă al „*Tării Noastre*”.

Comunitatea de avere din Caran-sebeș și-a ținut adunarea generală de toamnă Vineri, în 27 Noemvrie n. sub prezidenția domnului *Constantin Burdia*, fiind de față și comisarul guvernial, co-mitele-suprem *Fialka.* Adunarea a votat pentru internatul de băieți de pe lângă gimnasiul de stat din Caransebeș 73.000 de coroane spese ordinare și extraordinare, și a rezolvat și alte chestii însemnate.

Manuscris vechi. În Damasc s'a găsit un manuscris de 3116 pagini, de pe vremea lui *Christos.* Sunt multe date interesante în el, din viața lui *Christos.*

† **George Cantilli**, politician cu vază, fruntaș al partidului liberal din România și fost ministru de instrucție, a decedat în Ploiești.

„**Mărul.**” În teatrul național din Bu-curești s'a dat cu frumos succes piesa „*Mărul*”, dramă originală scrisă de talen-tatul nostru artist dramatic, domnul *Zaharia Bărsan.* Ziarele din București soriu cu laudă despre succesul piesei, care fără îndoială are și scâderi, dar părțile ei bune se află în preponderanță. Publicul a primit piesa cu multă simpatie și auto-rul a fost chemat la rampă, după fie-care act.

Cărți oprite. Cetim în zierele ma-ghiare, că ministrul nostru de culte și in-strucțiune publică a aflat între cărțile de școală, din cari învăță elevii dela gimna-siul românesc din *Beiuș*, *zece* pe cari le-a difi-cultat și oprit, pe motivul, că sunt pline de idei contrare statului și de cuprins ag-igatoric. A scris ministrul episcopatului gr. cat. român din Oradea mare, ca în vii-tor să nu mai permită întrebunțarea de cărți neaprobate de guvern.

Pentru merite patriotice. Monito-riul oficial ungar publică decretul, prin care Maiestatea Sa, Impăratul și Regele *Francisc Iosif I* a decorat pe protopopul unguresc din București *Ujváry István* cu ord-nul „*Francisc Iosif*”, și anume, pentru activitatea sa patriotică, dezvoltată între Ungurii din România.

Donațiune. Principesa *Cuza* din Ro-mânia a donat *zece mii de lei* pe seama spitalului orașenesc din Piatra-Neamțu, cu condiția, ca o peatră comemorativă să a-mintească, cumcă suma aceasta a fost don-ată întru amintirea soțului ei, principele *Alexandru Ioan Cuza.*

Farmacii școlare. Guvernul din Ro-mânia a pus în aplicare în toate comunele rurale funcționarea farmaciilor școlare. Se vor depune adevă în mâinile învățătorilor, sau ale preoților, în cantitate potrivită, toate medicamentele mai usuate, spre a putea fi întrebunțate din partea sătenilor, pentruca lumea se nu fie silită să meargă la oraș, pentru ași procura medicamentele necesare. Serviciul farmaciilor se va im-pune însă numai învățătorilor și preoților, cari vor primi de *bună voe* aceasta încre-dințare.

Dar pentru biserică. Mult stimata doamnă *Ana Almășan n. Frateș*, preoteasă văduvă în Alma, a daruit pentru biserică din Ernea-săsasoc un potir pentru sfânta cuminecătură, cu un disc și stea, în preț de 48 cor. 50 fl. Pentru această faptă no-bilă subscrisul mă simt îndatorat a exprima respectivei doamne și pe calea aceasta, în numele parohienilor mei, cele mai sincere mulțămiri. *Ioan Ban*, paroh.

În amintirea iubiților răposai. Văduva *N. N.* dăruște întru vecinicia po-menire a iubitului său soț răposat *Victor*, anume la „fondul *Victor* și *Eugenia* *Tordășianu* pentru înzestrarea fetelor sărace, cor. 3, ear la „fondul văduvelor și orfa-nilor”, întemeiat de „Re-nunțarea sodalilor s'bieni” cor. 3. La primul fond *Lătuția Hodoș*, dăruște în amintirea cununatului său răposat, 1 cor.

Nu crede că un rău trece dela sine. Dacă ești bolnav trebuie să cauți momen-tan ajutor, căci o boală neglijată e un rău dublu. Tusă, durere de piept, bale lipsă de apetit, răgușală, asudarea noc-turnă, slăbiciunea, adesea premerg boalelor grele. De se arată asemenea simptome nu întârzi, ci comandă sirupul de miere de teiu alui *Örkény*, care împiedecă tusa și scuipearea de sânge, desface perfect flegma, delătură asudatul nocturn, îmbu-nătățește apetitul, mărește greutatea cor-pului, ușurează răsuflarea, delătură in-somnia și împiedecă lățirea unei boale mai grele. Dacă comanzi o sticlă de probă cu cor. 3, sau o sticlă mare cu cor. 5, adresează epistola sau mandatul poștal la Farmacia apotecarului în Budapesta, Io-sefiring 64. Depot 90.

E interesant anunțul de noroc al lui *S. Heckscher* senr. Hamburg. din numărul acesta al foii noastre. Această casă și-a căș-tigat un renume bun prin solvirea promptă și discretă a sumelor câștigate, atât aici, cât și în împrejurime, încât pe oricine îl facem atent asupra anunțului de pe pagina a patra a ace-stui ziar.

Cărți și reviste.

„**Munca**”, revistă pentru meserii, in-dustrie, comerț și economie, anul I nu-mărul 6, a apărut cu cuprinsul următor: Ce facem? articol de *Un meseriaș.* Carnea, de *D. Banciu.* Chimia industrială. Indura-tivă spre săracii noștri. Ingrășarea scoafelor. Neajunsurile comerțului de vin. Di-verse. Cântec de *Florica Cosma.* De la târg, de *Ioan Popovici-Bănățanul.* Biblio-grafie. Abonamentul 6 coroane la an. A-pare în *Sebeșul-sășesc.*

„**Luceafărul**” Nr. 23, a apărut cu următorul sumar: Cat. *Theodorian*: *Fie iertații (schită).* *G. Rotică*: *Strofe de că-tun (poezie).* *I. Broșu*: *Nocturnă (poezie).* *O. C. A. Tăslăuanu*: *Synnöve Solbakken* de *Björnsterne Björnson* (trad.) *I. U. Sor-iciu*: *Sonet (poezie).* *Demetriu Marcu*: *Cântec (poezie).* *Simina Bran*: *Șorisoare (poezie).* *I. U. Soriciu*: *Pe drum (poezie).* *G. Bogdan-Duică*: *Corespondență din Bu-curești (Cursurile universitare de vară dela Iași. — T. Robeanu). Maria Cunțan*: *Po-vești în prag. (poezie).* *Dări de seamă*: *Dr. Petru Șpan*: *Biblioteca copiilor și a tinerimii. — A. O. Maior*: *Suflete de copii. — T. Dr. I. Rațiu*, *Vasile Fabian Bob*, *I. Russu*, *Dascalii noștri. — St. Pop*, *Dic-tionar ortografic al limbii române. — Vir-gil Pop*, *Chestia unirii bisericilor. — S.*: *Arthur Achleitner*, *Karl der Weise. Cro-nică*: † *Victorien Sardou. Teatrul națio-nal din București. Vandalismul din Blaj. Știri. Poșta Redacției. — Poșta Adm. — Bibliografie. Ilustrațiuni*: *Paparude din co-muna Breasta (jud. Dolj. România). Sali-șteancă la războiul de țesut. Port din Rodna veche de pe la anul 1875. Port din Sătmăr. Țărănețuța. Victorien Sardou.*

Poșta redacției.

Dlui V. D. în B. Îi vom face loc cât mai curând.

Dlui A. P. E pusă între lucrările pu-blicabile.

Dlui E. P. Asemenea.

Dlui G. I. în B. Se va publica, dar ceva mai târziu.

Dlui Z. M. în O. Cu unele schimbări îi vom da drumul, când vom dispune de spațiu.

Carpatin. Dacă se poate, încă în nu-mărul proximal.

Mai multora. După informațiunile luate dela locul competent, răspundem tu-turor acclora, pe cari îi privește, următo-rele: Dl învățător *Iuliu Vuia* din Banat-Comloș a trimis consistorului arhidiece-san 100 garnituri table și instrucțiuni pentru instruirea analfabeților în scris și cetit după metoda „*Gabel*”. Garniturile ace-stea consistorul le-a distribuit oficiilor pro-topresbiterale cu îndrumarea, ca domni protopresbiteri să le împartă școalelor con-fesionale din tract, iar despre experiența făcută cu instruirea adulților după aceste table se raporteze la timpul seu. Con-sistorul deci nu are în deposit astfel de table și nu poate îndeplini cererea acelor comune bis. cari petiționează după astfel de table. În legătură cu circularul consistorial referitor la instruirea adul-ților în lunile de iarnă, comunele bis. ar face bine dacă pentru dobândirea table-lor s'ar adresa direct autorului.

Teatru german.

Mercur: *Saranana*, balet, ultima re-presentațiune.

Joi: *Giroflé-Girofla*, operetă în 3 acte.

Creșterea dinților.

Dați suferinzilor Emulsiunea lui **SCOTT** și puneți capăt insomniei.

Dinții

ies fără durere și fără turburare de intestine și de-vin albi, tari și drepti. Cop-ilul devine prevenitor și ia cu plăcere

Veritabil numai cu această marcă — PISCORI — că semnul garanției al experiențelor lui SCOTT.

10 (270) 2-4

Emulsiunea lui Scott.

Mistuirea de e împie-decată se îndreaptă.

Prețul sticlei originale cor. 2-50.

Se găsește în toate farmaciile.

Nr. 17705/1908

[352] 1-2

Avis de târg timișan.

Târgul de țară la sf. Nicolae delat Timișoara se va ținea anul acesta din 17 Decembrie până inclusive 21 Decembrie 1908.

Mânarea în târg a tot felul de animale e permisă de Joi 17 Decembrie dela orele 5 dimineața. Timișoara, 21 Dec. 1908.

Căpitanatul suprem orașenesc:
Francisc Beé
căpitan suprem.

Câștigul cel mai mare ev. 600,000 M.

Anunț de noroc!

Câștigurile le garantează statul.

Prima tragere la 17 Decembrie

Invitare la participarea Șanselor de câștig garantate de statul Hamburg marelui loterii de bani în care

9 mil. 841,476 Mărci cu siguranță trebuie câștigate!

Câștigurile principale ale acestei loterii cu privilegiu sunt următoarele: Cel mai mare câștig este în cazul cel mai norocos de 600,000 M.

1	Premiu à	300,000	Mărci.
1	" "	200,000	" "
1	" "	60,000	" "
1	" "	50,000	" "
1	" "	45,000	" "
1	" "	40,000	" "
1	" "	35,000	" "
1	" "	30,000	" "
1	Câștig "	100,000	" "
1	" "	60,000	" "
1	" "	50,000	" "
1	" "	40,000	" "
1	" "	30,000	" "
7	Câștiguri "	20,000	" "
1	Câștig "	15,000	" "
11	Câștiguri "	10,000	" "
46	" "	5,000	" "
103	" "	3,000	" "
163	" "	2,000	" "
539	" "	1,000	" "
693	" "	300	" "
181	" "	200	" "

În total conține loteria, care constă din 7 clase, 100,000 losuri cu 48,405 câștiguri și 8 premii, așa încât aproape jumătate din toate losurile trebuie să câștige.

Cel mai mare câștig de cl. I. este în cazul cel mai norocos de 600,000 M., se urcă în cl. II-a la 55,000 M., în cl. III-a la 60,000 M., în cl. IV-a la 65,000 M., în cl. V-a la 70,000 M., în cl. VI-a la 80,000 M., în cl. VII-a la 600,000 M.

Pentru cl. I. a cărei tragere s'a stabilit oficios pe 17 Decembrie costă

losul original întreg Cor. 7—
losul original de jumătate " 3.50
losul original de un sfert " 1.75

Depunerile pentru clasele următoare, precum și conspectul exact al câștigurilor se pot vedea din planul de loterie oficios, provăzută cu emblema statului, care la cerere il trimite gratis și franco.

Fiecare dintre participanți primește dela mine imediat după tragerea lista oficioasă.

Plătirea și trimiterea câștigurilor se face din partea mea direct interesatului în cauză prompt și sub cea mai strictă discreție.

Comandă rog a se face prin mandat postal sau și prin ramburs.

Adresați-Vă cu comanda de din cauza tragerii apropiate, cel mult până la

17 Decembrie

cu toată încrederea la (291) 3-5

Samuel Heckscher senr.

Bankgeschäft in Hamburg.

Conservarea unui

stomach sănătos

consistă mai cu seamă în ținerea, înaintarea și regularea mistuirei și a delăturărei incuierilor neplăcute. Un mijloc cercat și pregătit din materiile cele mai bune și mai cu efect, producător de apetit și mistuire, care delătură cunoscutele urmări ale necumpletului, dictei ne-regulate, răcele și incuierii neplăcute, d. e. arsură în stomach, umflătură, formarea de acid peste măsură și junghiurile dureroase, e Balsamul pentru stomach alui Dr. Rosa din farmacia lui B. Fragner în Praga.

Atențiune! Toate părțile embalojei poartă marca legală de apărare.

Depot general: Farmacia lui

B. FRAGNER, furnizor C.C. și P.

"La vulturul negru", Praga, Kleinseite 203.

Zilnic exp. postală. Colțul stradei Neruda.

O sticlă întreagă 2 Cor., o jum. sticlă 1 Cor.

Se expediază franco în toate părțile monarhiei Austro-Ungare, contra trimiterii prin ramburs

à Cor. 1-50 o sticlă mică, à Cor. 2-80 o sticlă mare, à Cor. 4-70 2 sticle mari, à Cor. 8-4 sticle mari, à Cor. 22-14 sticle mari.

Depozite în farmaciile Austro-Ungariei și la I. v. Török, Dr. L. Egger și I. Egger, farmaciști în Budapesta.

Nr. 195—1908.

[349] 1-3

Concurs.

Pentru ocuparea în mod definitiv a postului vacant de învățator dela școala noastră confesională din filia Fișer, protopresbiteratul Cohalmului, se scrie prin aceasta concurs cu termen de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român”.

Emolumentele împreună cu acest post sunt 600 cor. și anume: 300 coroane dela comuna bisericească și 300 cor. din aludiul comunal, eventual dela stat, apoi cuartir liber în edificiul școlar și lemne de foc.

Fiitorul învățator va avea în zile de Dumineci și sărbători să conducă strana și la liturgie să cânte răspunsurile împreună cu copiii de școală.

Cohalm, în 15 Noembrie 1908.

Oficiul protopresbiteral în conțelegere cu comitetul parohial.

Tit V. Gheaja
protopresbiter.

Szám 2958/1908

[350] 1-2

Arverési hirdmény.

Szabóvármegyei Láz község elad a „Coasta”-rea, nevű erdőrezséből 360 k. hold területen található, mintegy 2536 m. 3-re becsült tölgyfa (melyből 771 m. 3 haszonfa 1522 m. 3 tűzifa és 253 m. 3 ág és galyfa) nyilvános szóbeli árverésen folyó évi december 29-ik napján d. ú. 1 órakor Láz község irodájában.

Kikiáltási ár, melyen alul a fa nem adatik el 10,000 kor. azaz Tizezer korona. Bántápnéz 1000 korona.

Zárt írásbeli ajánlatok melyek a fenti bántápnéz és azon nyilatkozatot tartalmaznak, hogy árverező magát az árverési feltételeknek a követi a szóbeli árverés megkezdéséig elfogadjatnak.

Utó-ajánlatok nem fogadjatnak el. Az árverési feltételek és becsjegyzék az árverés napjáig Láz község irodájában és a százszebesi m. kir. jár. erdőgazd. igazgatónál betekinthetők.

Szászsebes, 1908 november 24 én.

A járási főszolgabíró:
Hanner.

Premiat cu medalia cea mare la expoziția milenară din Budapesta în 1896.

Turnătoria de clopote și fabrică de scaune de fier pentru clopote

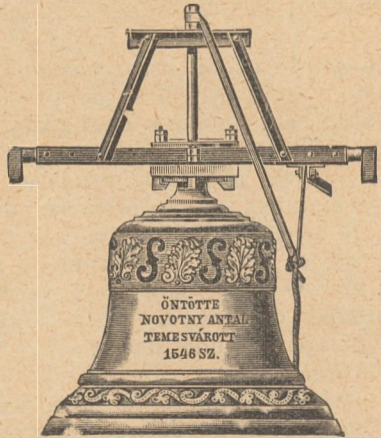
ANTONIU NOVOTNY

în Timișoara-Fabrică

se recomandă spre pregătirea clopotelor noue, cum la turnarea de nou a clopotelor stricate, spre facerea de clopote întregi, armonioase pe lângă garanția de mai mulți ani, provăzute cu ajustări de fier bătut, construite spre a le întoarce cu ușurință în orice parte, în dată ce clopotele sunt bătute de o latime, fiind astfel mântuite de crepare. Cu deosebire sunt recomandate (150) 24.-52

Clopotele găurite

o invențiune proprie și premiată în mai multe rânduri. Aceste clopote, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri ca figura S, au ton mai intensiv, mai adânc, mai limpede, mai plăcut și cu vibrare mai voluminoasă de cât clopotele turnate după sistemul vechiu, astfel că un clopot patentat de 327 kg., este egal în ton cu unul de 461 kg turnat după sistemul vechiu. — Mai departe se recomandă pentru facerea de scaune de fier bătut, de sine stătătoare, pentru preadjustarea clopotelor vechi cu ajustare de fer bătut, ca și spre turnarea de toace de metal. Prețuranturi ilustrate gratis.

Redactor responsabil Teodor V. Păstian.

N. 569/1908 prot.

[347] 2-3

Concurs.

Pentru întregirea postului vacant învățătoresc la școala populară confesională gr.-or. română din Buzd, protopresbiteratul Mediașului, se scrie prin această concurs cu termen de 10 zile dela prima publicare în „Telegraful Român”.

Emolumentele sunt: salariu anual de 600 cor. solviți anticipativ lunar și anume: 502 cor. din ajutoriul dela stat, iar 98 cor. din casa bisericeii.

Cuarta în edificiul școlii și lemne de

foc. Pentru urcarea salariului la suma de 1000 cor. se va cere ajutor dela stat.

Concurenții să-și trimită cererile și documentele conform legii în vigoare subsemnatului oficiu protopresbiteral în termenul indicat, și înainte de alegere să se prezenteze în biserică, spre a-și arăta dexteritatea în tipic și cântările bisericești. Alesul e îndatorat a cânta cu copii în biserică la sf. liturgie.

Mediaș, 10 Noembrie 1908.

Oficiul protopresbiteral gr.-or al Mediașului în conțelegere cu comitetul parohial.

Romul Mircă
protopresb.

Dacă tușești,

dacă ești răgușit, dacă răsuflă greu, dacă asuzi noaptea, dacă ești plin de bala, dacă ai catar, dacă simți dureri în piept, acestea dovedesc că te-ai răcit sau că ai influență, totuși pot avea aceste simptome o însemnătate serioasă.

Se recomandă deci cu insistență a împedeca mersul boalei. Spre scopul acesta se recomandă ca mijloc de casă:

Sirupul de miere de teiu a lui Örkény lăudat de mulți medici.

O mulțime de scrisori de mulțumită întăresc binefăcătorul lui efect.

O sticlă de probă din Sirupul de miere de teiu a lui Örkény costă 3 Cor., o sticlă mare 5 Cor., 3 sticle se capătă cu

15 Coroane franco prin ramburs sau contra trimiterii banilor înainte.

(337) 2-10

Unicul depot pentru Austro Ungaria, la:

FARMACIA-APOSTOLULUI, Budapesta, Josefsring 64, Depot 90.

ATENȚIUNE!

— Pentru economi. —

ECONOMILOR! Cetiți cu atențiune următoarele și ve-ți vedea, că nu-i de lipsă să mergeți în America, spre căutarea dolarilor; în Germania, spre căutarea marcelor; nici în Klondyke, spre căutarea aurului, căci îl aflați aici la voi acasă și anume în curțile voastre economice!

Știut este, că creșterea vitelor, cailor și a porcilor, aduce foarte mari venituri economice. Știut este, că prețul acestora să taxează după exteriorul lor, (să plătește după cum e vita), dar puțini știu, că cum și ce trebuie făcut, ca vitele cornute, precum și porcii și caili, să fie grași, mari în oase și frumoși, căci cari știu, nu bucură spun și altora, ca să nu aibă și alții așa vite frumoase.

Spre a ajunge aceste scopuri, trebuie întrebuințat

„Pravul de vite Demeter”.

căci de pravul acesta să îngrășe porcii, caili și vitele cornute, cresc mai mari și devin mai osoși, capătă putere mare, capătă poftă de mâncare, și vacile dau lapte mai mult și mai bun ca de comun, — având vitele, porcii și caili totodată un preț cu mult mai mare, la care între alte împrejurări, nici când nu ar fi ajuns.

La purcei, viței și mânzi, întrebuințând acest prav, să desvoaltă foarte repede, să întaresc în oase, și contribuie la desvolarea poftei de mâncare.

Fieștecare econom bun, trebuie să folosească acest prav la vitele, porcii și caili lui; căci prin folosința acestui prav, are foarte mare câștig la vânzare, fiind porcii, vitele și caili frumoși și grași.

Cultura de astăzi ne învață, ca pentru ajungerea stării bune, nu e destul numai a muncii, ci munca aceea trebuie pusă în legătură cu raționalul, căci numai munca rațională ne poate aduce fericirea și îndestularea materială după lucrul nostru.

Pe lângă o muncă rațională lucră mai puțin, — dar cu mai mult rezultat, — decât a munci de dimineața până seara, fără de nici un sistem.

Tot așa e și la creșterea vitelor, căci aci raționalul este a ști că, cum poți ajunge ca pe un vițel sau mânz, ori purcel, în timp scurt și cu puțină hrană, să fie mai desvoltat și mai cu preț ca acela pe care trebuie mult timp a-l hrăni, și totuși nu e destul de desvoltat și gras.

Dacă tot în unul și același timp crești 2 purcei, viței ori mânzi, și pe unul îl crești cu nutreț regulat, iar pe celalalt, pe lângă nutrețul regulat, dându-i și din „Hrana Demeter”. În scurt timp să va observa diferența între aceștia, deoarece acela care a capătat din „Hrana Demeter”, va fi cu mult mai desvoltat, mai gras și mai frumos, decât acela care s'a crescut numai cu nutreț regulat. Așadar crescând aceștia cu „Hrana Demeter” devin valoroși (mai cu preț) în cel mai scurt timp.

Raționalul creșterii vitelor deci, constă întru aceea, că porcii, vitele cornute, caili și oile, trebuie hrănite cu pravul „Hrănită Demeter”, căci amestecând acesta în hrana vitelor, cresc în scurt timp de minune.

Deci în procedura aceasta să află aurul, dolarii și coroanele!

Așadar nici un econom să nu întârzie a cumpăra acest prav de mare folos! Cine nu-l cumpără este însuși dușmanul economiei sale.

Acest prav de mare folos, să capătă în preț de 60 fileri o cutie. La comanda de 10 cutii se trimite francat. Revanzătorii capătă rabat corespunzător.

Prav pentru ouatul găinilor. Prin întrebuințarea acestuia găinile ouă mai mult ca de comun, chiar și în timp de iarnă — pe când altecum nu ne ouă, sau foarte puțin. Prețul 30 de fileri.

Pentru moartea cloșanilor și a șoarecilor. Este prav sigur pentru stărpirea lor. Prețul 60 fileri.

Unsoare galbină pentru păduchi la vite. Știut este, că vitele și porcii suferă mult de mâncărimea păduchilor prin care mâncărime sunt reținuți în îngrășare și desvoltare lor, ba chiar și slăbindu-i, astfel încât în loc de a li-să ridica prețul, chiar perd din valoare! De aceea fiecare econom să întrebuințeze această unsoare, căreia îi e prețul 20—40 fileri și 1 cor. Cu unsoarea aceasta e de a unge vitele și porcii. Și la cameni să întrebuințeze cu efect sigur. Are favorul că nu murdărește ca alte unsori pentru păduchi.

Toate acestea să pot căpăta numai dela

Apotecarul A. Cornel Demeter

din Orăștie — Szászváros,

(lângă bisericile evang. reformat).

(325) 2-4